Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
ELEANOR SHARPSTON
prezentate la 15 decembrie 2011 [1]

Cauza C-24/11 P

Regatul Spaniei
împotriva

Comisiei Europene

„Recurs — FEOGA — Cheltuieli excluse de la finanțarea comunitară”

1. Prin Decizia 2008/68/CE (denumită în continuare „decizia în litigiu”) [2], Comisia a efectuat corecții financiare la ajutorul comunitar [3] acordat pentru producția de ulei de măsline și pentru culturile arabile din Spania. La 12 noiembrie 2010, prin hotărârea pronunțată în cauza T-113/08, Spania/Comisia (denumită în continuare „hotărârea atacată”), Tribunalul [4] a respins cererea Spaniei de anulare parțială a acestei decizii. Spania a atacat anumite părți ale acestei hotărâri.

Cadrul juridic

Finanțarea politicii agricole comune (denumită în continuare „PAC”)

2. Decizia 2008/68/CE a exclus de la finanțarea comunitară, printre altele, cheltuielile efectuate în cursul exercițiilor financiare 2000-2004 în legătură cu producția de ulei de măsline din Spania. La acea dată, finanțarea PAC era reglementată prin Regulamentul nr. 1258/1999 [5]. Deși a fost abrogat în 2005, regulamentul menționat s-a aplicat în continuare până la 15 octombrie 2006 pentru cheltuielile suportate de către statele membre și, respectiv, până la 31 decembrie 2006 pentru cheltuielile efectuate de către Comisie [6]. În consecință, acesta s-a aplicat în privința cheltuielilor prevăzute de decizia în litigiu.

1 — Limba originală: engleza.

2 — Decizia Comisiei din 20 decembrie 2007 privind excluderea de la finanțarea comunitară a anumitor cheltuieli efectuate de statele membre în cadrul Fondului european de orientare și garantare agricolă (FEOGA), secțiunea Garantare (JO 2008, L 18, p. 12).

3 — La momentul introducerii cererii, condițiile de acordare a ajutorului pentru producția de ulei de măsline erau reglementate de dreptul comunitar. De la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, aceste condiții sunt reglementate de dreptul UE. Dat fiind că modificarea nu a fost una pur formală, în cuprinsul prezentelor concluzii vom face trimitere la „Comunitate” și la „dreptul comunitar”.

4 — La momentul depunerii cererii, înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Tribunalul era denumit „Tribunalul de Primă Instanță”. Hotărârea atacată a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Pentru simplificare și având în vedere că modificarea a fost una pur formală, vom utiliza în cuprinsul prezentelor concluzii denumirea curentă a acestei instanțe.

5 — A se vedea al doilea paragraf al articolului 20 din Regulamentul (CE) nr. 1258/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind finanțarea politicii agricole comune (JO L 160, p. 103), care prevede că regulamentul se aplică în privința cheltuielilor efectuate începând cu 1 ianuarie 2000. Acest regulament a abrogat Regulamentul (CEE) nr. 729/70 al Consiliului din 21 aprilie 1970 privind finanțarea politicii agricole comune (JO L 94, p. 13), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1287/95 al Consiliului din 22 mai 1995 de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 729/70 privind finanțarea politicii agricole comune (JO L 125, p. 1).

6 — Articolul 47 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 al Consiliului din 21 iunie 2005 privind finanțarea politicii agricole comune (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 14/vol. 1, p. 193).

3. Până în 2005, PAC a fost finanțată prin Fondul european de orientare și garantare agricolă (denumit în continuare „FEOGA”)[7]. Comisia efectua plăți în avans din cheltuielile prevăzute pentru o perioadă de referință, iar ulterior finanțarea se realiza prin intermediul agențiilor naționale de plată acreditate în conformitate cu legislația comunitară și națională[8]. FEOGA finanța numai cheltuielile efectuate în conformitate cu legislația comunitară.

4. Considerentul (5) al Regulamentului nr. 1258/1999 prevedea că „responsabilitatea de verificare a cheltuielilor din secțiunea Garantare a Fondului [și a conformității acestora cu legislația comunitară] cade, în primul rând, în sarcina statelor membre” [traducere neoficială]. Acesta prevedea în continuare că Comisia „trebuie să verifice condițiile în care au fost efectuate plățile și controalele” [traducere neoficială] și că aceste cheltuieli pot fi finanțate doar dacă „aceste condiții oferă toate garanțiile necesare cu privire la conformitatea cu normele comunitare” [traducere neoficială].

5. Potrivit articolului 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999, Comisia poate să inițieze o procedură pentru a verifica dacă cheltuielile finanțate din secțiunea Garantare a FEOGA au fost efectuate în conformitate cu normele comunitare și, dacă este cazul, să impună corecții financiare și să recupereze cheltuielile de la statele membre.

6. Articolul 7 alineatul (4) al doilea paragraf are următorul cuprins:

„Înainte de a se lua o decizie de refuzare a finanțării, se notifică în scris rezultatele verificărilor Comisiei și răspunsurile statelor membre implicate, după care cele două părți încearcă să ajungă la un acord cu privire la măsura care trebuie luată”. [traducere neoficială]

7. Comisia nu poate exclude anumite cheltuieli de la finanțarea comunitară. Astfel, articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999 prevedea că Comisia nu poate exclude:

„(a) cheltuielile menționate la articolul 2 și efectuate cu mai mult de 24 de luni înaintea notificării în scris a statelor membre de către Comisie asupra rezultatelor verificărilor respective;

[...]”[9]. [traducere neoficială]

8. Regulamentul (CE) nr. 1663/95 al Comisiei reglementa procedurile de lichidare a conturilor FEOGA, secțiunea Garantare[10]. Acesta a fost modificat în 1999, începând cu 30 octombrie 1999, însă a continuat să se aplice pentru lichidarea conturilor înainte de și pentru exercițiul financiar 2006[11]. Prin urmare, acesta se aplica cheltuielilor la care se referă decizia în litigiu.

9. Articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 descria procedura care trebuia urmată:

„(1) În cazul în care, în urma unei anchete, Comisia consideră că respectivele cheltuieli nu au fost efectuate în conformitate cu normele comunitare, aceasta comunică rezultatele controalelor sale statului membru în cauză și îi indică măsurile corective care se impun pentru a asigura în viitor respectarea acestor norme.

Comunicarea face trimitere la prezentul regulament. Statul membru răspunde în termen de două luni, iar Comisia își poate modifica poziția în consecință. În cazuri justificate, Comisia poate acorda o prelungire a acestui termen.

7 — Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1258/1999.

8 — Articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1258/1999.

9 — Această limitare corespunde celei prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (c) al cincilea paragraf din Regulamentul (CEE) nr. 729/70 pe care Regulamentul nr. 1258/1999 l-a abrogat.

10 — Regulamentul Comisiei din 7 iulie 1995 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 729/70 al Consiliului privind procedura de lichidare a conturilor FEOGA, secțiunea Garantare (JO L 158, p. 6), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2245/1999 al Comisiei din 22 octombrie 1999 (JO L 273, p. 5).

11 — A se vedea articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 885/2006 al Comisiei din 21 iunie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1290/2005 al Consiliului în ceea ce privește autorizarea agențiilor de plăți și a altor entități, precum și lichidarea conturilor FEGA și FEADR (JO L 171, p. 90, Ediție specială, 14/vol. 2, p. 37).

După expirarea termenului acordat pentru răspuns, Comisia invită statul membru la o discuție bilaterală, iar ambele părți încearcă să ajungă la un acord privind măsurile ce trebuie luate, precum și privind o evaluare a gravității încălcării și a prejudiciului financiar cauzat Comunității Europene. În urma acestei discuții și la expirarea termenului limită fixat de către Comisie, după consultarea statului membru, în urma discuției bilaterale pentru furnizarea unor informații suplimentare sau, atunci când statul membru nu acceptă invitația la o întrunire înainte de termenul limită stabilit de către Comisie, după ce termenul limită a expirat, Comisia comunică oficial concluziile sale statului membru, făcând trimitere la Decizia 94/442/CE a Comisiei. Fără a aduce atingere celui de al patrulea paragraf al prezentului alineat, această comunicare include o evaluare a posibilelor cheltuieli pe care Comisia intenționează să le excludă pe baza [articolului 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999].

Statul membru informează Comisia cât mai repede posibil despre măsurile corective pe care le adoptă pentru a asigura respectarea normelor comunitare și despre data efectivă a punerii lor în aplicare. Comisia adoptă, după caz, una sau mai multe decizii pe baza [articolului 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999] pentru a exclude cheltuielile afectate de nerespectarea normelor comunitare până la punerea efectivă în aplicare a măsurilor corective.

(2) Deciziile menționate la [articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999] trebuie luate după examinarea oricărui raport elaborat de organismul de conciliere în conformitate cu dispozițiile prevăzute în [Decizia] 94/442/CE.

[...]”. [traducere neoficială]

Ajutorul pentru producția de ulei de măsline

10. La momentul relevant, normele generale privind acordarea ajutorului pentru producția de ulei de măsline erau cuprinse în Regulamentul (CEE) nr. 2261/84 al Consiliului [12]. Articolul 14 alineatele (1) și (2) din acest regulament prevedea că statele membre producătoare „aplică un regim de controale pentru a garanta că produsul pentru care se acordă ajutorul poate beneficia de acest ajutor” [traducere neoficială] și „verifică activitatea fiecărei organizații și asociații de producători și, în special, dacă aceste organisme au realizat activitățile de verificare prevăzute” [traducere neoficială]. Pentru aceasta, statele membre erau obligate să utilizeze fișiere de date informatizate [13].

11. Potrivit articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 154/75 al Consiliului, statele membre trebuiau de asemenea să păstreze un registru al culturilor de măsline cu informații despre toate plantațiile de măslini de pe teritoriul lor [14].

12. Regulamentul (CE) nr. 2366/98 al Comisiei [15] stabilea condițiile de acordare a ajutorului pentru producătorii de ulei de măsline pentru anii de comercializare 1998/1999, 1999/2000 și 2000/2001.

13. Ajutorul se acorda în baza cantității producției reale de ulei de măsline virgin [16]. Potrivit articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2366/98, această cantitate trebuia calculată pe baza informațiilor din registrul culturilor de măsline, din sistemul geografic de informare pentru culturile de măsline sau din declarațiile de cultivare, din fișierele informatizate, din datele înregistrate cu privire la presare furnizate de morile autorizate și din rezultatele controalelor efectuate. Articolele 22-31 din acest regulament prevedeau obligații detaliate cu privire la informațiile care trebuiau colectate și la controalele care trebuiau efectuate.

12 — Regulamentul din 17 iulie 1984 de adoptare a normelor generale privind acordarea ajutorului pentru producția de ulei de măsline și pentru organizațiile de producători (JO L 208, p. 3), astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1639/98 al Consiliului din 20 iulie 1998 (JO L 210, p. 38).

13 — Articolul 14 alineatul (5) primul paragraf și articolul 16 din Regulamentul nr. 2261/84.

14 — Regulamentul din 21 ianuarie 1975 privind înființarea registrului culturilor de măsline în statele membre producătoare de ulei de măsline (JO L 19, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 3788/85 al Consiliului din 20 decembrie 1985 de modificare, în vederea aderării Spaniei și a Portugaliei, a anumitor regulamente din sectorul uleiurilor și al grăsimilor (JO L 367, p. 1).

15 — Regulamentul din 30 octombrie 1998 de stabilire a normelor de aplicare a sistemului de ajutor la producție pentru uleiul de măsline pentru anii de comercializare 1998/1999, 1999/2000 și 2000/2001 (JO L 293, p. 50).

16 — Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2366/98.

14. Regulamentul nr. 2366/98 prevedea de asemenea ca producătorii să primească un avans din suma care le era datorată, iar restul din această sumă era plătit de statul membru la finalizarea controalelor relevante [17]. Neconcordanțele la nivelul cantităților înregistrate sau alte tipuri de nereguli nu puteau determina refuzul acordării ajutorului.

Procedura care a condus la adoptarea deciziei în litigiu

15. Ca urmare a investigațiilor realizate în februarie 2002 și în iulie 2003 asupra cheltuielilor efectuate cu titlu de ajutor pentru producția de ulei de măsline din Spania, Comisia a comunicat autorităților spaniole rezultatele investigațiilor sale prin scrisorile din 11 iulie 2002 (AGR 16844) și din 23 martie 2004 (AGR 8316).

16. La 24 noiembrie 2004, Comisia a invitat autoritățile spaniole la o reuniune bilaterală care a avut loc la 21 decembrie 2004.

17. La 10 noiembrie 2005, Comisia a trimis autorităților spaniole minuta acestei reuniuni, iar autoritățile spaniole au răspuns prin scrisorile din 13 și din 16 ianuarie 2006.

18. La 11 august 2006, Comisia a comunicat în mod oficial autorităților spaniole concluziile sale prin care propunea corecții forfetare pentru exercițiile financiare în cauză.

19. Autoritățile spaniole au solicitat în continuare „concilierea” (mai exact, medierea) în temeiul articolului 1 alineatul (1) litera (a) din Decizia 94/442/CE a Comisiei [18]. La 15 martie 2007, organismul de conciliere a prezentat raportul final.

20. Ulterior, Comisia a elaborat un raport de sinteză datat 3 septembrie 2007.

21. La 20 decembrie 2007, Comisia a adoptat decizia în litigiu, excluzând de la finanțarea comunitară anumite cheltuieli efectuate în legătură cu ajutorul acordat producătorilor spanioli de ulei de măsline și în sectorul culturilor arabile [19].

22. S-a afirmat că decizia în litigiu a fost adoptată pe baza „verificărilor efectuate, a rezultatelor discuțiilor bilaterale și a procedurilor de conciliere” [20]. Motivele pentru care s-au aplicat corecții financiare anumitor cheltuieli au fost „[de]ficiențe ale controlului declarațiilor de cultivare, ale controlului producției și ale monitorizării controlului morilor”, în timp ce pentru alte cheltuieli motivele au fost „[a]bsența controalelor declarațiilor de cultivare, deficiențe ale controlului producției și ale monitorizării controlului morilor [21].

23. Impactul financiar al deciziei în litigiu a fost de aproximativ 184 de milioane de euro.

Hotărârea atacată

24. Prin cererea depusă la Tribunal la 29 februarie 2008, Regatul Spaniei a solicitat anularea parțială a deciziei în litigiu în măsura în care (i) se aplica o corecție forfetară de 5 % din ajutorul acordat pentru producția de ulei de măsline din anii de comercializare 1998/1999, 1999/2000 și 2000/2001, cu excluderea părții aferente anului 1999/2000 în Andaluzia și (ii) se aplica o corecție forfetară de 2 % din ajutorul pentru sectorul culturilor arabile în Andaluzia solicitat în anii 2003 și 2004.

17 — Articolul 16 din Regulamentul nr. 2366/98.

18 — Decizia din 1 iulie 1994 privind crearea unei proceduri de conciliere în cadrul lichidării conturilor Fondului european de orientare și garantare agricolă (FEOGA), secțiunea Garantare (JO L 182, p. 45).

19 — A se vedea articolul 1 și anexa la decizia în litigiu.

20 — Considerentul (4) al deciziei în litigiu.

21 — A se vedea anexa la decizia în litigiu

25. Tribunalul a respins acțiunea în totalitate și a obligat Regatul Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

26. Guvernul spaniol invocă trei motive de recurs. Acestea privesc analiza realizată de Tribunal cu privire la aspectele dacă Comisia a încălcat articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 (punctele 61-70 din hotărârea atacată) și dacă nu a respectat termenul de 24 de luni prevăzut la articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999 (punctele 118-125 din hotărârea atacată).

Temeiul deciziei finale adoptate de Comisie în legătură cu anii de comercializare 1998/1999 și 1999/2000

27. La punctul 64 din hotărârea atacată, Tribunalul a remarcat că era cert că decizia în litigiu a fost adoptată din cauza faptului că autoritățile spaniole nu au aplicat în mod adecvat recomandările formulate de Agencia para el Aceite de Oliva (denumită în continuare „AAO”) în urma controlului morilor (prima neregulă), precum și din cauza caracterului neoperațional al fișierelor informatizate și al registrului culturilor de măsline (a doua neregulă).

28. Tribunalul a constatat (punctul 65) că Comisia a admis că prima neregulă nu era menționată în mod expres în cuprinsul scrisorii AGR 16844. În această scrisoare, Comisia își exprima de fapt satisfacția față de activitatea AAO.

29. La punctul 66, Tribunalul a statuat că aceste fapte nu au împiedicat Comisia să decidă că nu au fost urmate suficient recomandările AAO și, în consecință, să excludă cheltuieli de la finanțarea comunitară „având în vedere informațiile și cifrele prezentate de autoritățile spaniole, în special în contextul reuniunii bilaterale din 21 decembrie 2004”.

30. În ceea ce privește a doua neregulă, Tribunalul a constatat la punctul 67 că Spania a admis că scrisoarea AGR 16844 se referea la deficiențele privind utilizarea bazelor de date informatizate și a registrului de culturi de măsline, deși în termeni puțin diferiți față de cei utilizați ulterior în raportul de sinteză. De asemenea, la punctul 68, Tribunalul a citat alineatul 1 din anexa A1 la scrisoare, care conținea o declarație în sensul că se cunoștea deja că resursele în cauză nu erau întotdeauna funcționale. În scrisoarea prin care s-a convocat reuniunea bilaterală se preciza că aspectele care trebuiau discutate se înscriau în șirul nesfârșit al deficiențelor deja cunoscute (punctul 69).

31. În consecință, la punctul 70 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins motivul invocat de Spania conform căruia Comisia a încălcat articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 prin faptul că nu și-a întemeiat decizia finală cu privire la anii de comercializare 1998/1999 și 1999/2000 pe rezultatele investigației din februarie 2002 notificate în scrisoarea AGR 16844, ci pe o extrapolare a observațiilor corespunzătoare altor investigații.

Data relevantă pentru calculul termenului de 24 de luni prevăzut la articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999

32. Tribunalul a constatat la punctul 119 că nu se contesta faptul că Comisia notificase rezultatele investigației prin scrisoarea AGR 16844 din 11 iulie 2002, potrivit articolului 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95 și în conformitate cu jurisprudența[22]. La punctul 120, Tribunalul a constatat că această scrisoare a fost notificată la 15 iulie 2002.

22 — Hotărârea Tribunalului din 12 septembrie 2007, Grecia/Comisia (T-243/05, Rep., p. II-3475, punctul 43), și Hotărârea Tribunalului din 14 februarie 2008, Spania/Comisia (T-266/04, punctul 41).

33. Tribunalul a examinat în continuare, la punctele 121-124, data cheltuielilor vizate de decizia în litigiu. Amintind că niciunul dintre regulamentele relevante nu definea această dată, Tribunalul a aplicat interpretarea Curții din cauza Spania/Comisia [23], cu privire la articolul 5 alineatul (2) litera (c) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 729/70 [abrogat prin articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999, care are același conținut normativ]. În respectiva cauză, Curtea s-a pronunțat în sensul că data relevantă este data la care s-a stabilit cuantumul definitiv al ajutorului și la care s-a plătit diferența.

34. Ca și în cazul producătorilor de banane, al căror ajutor a făcut obiectul cauzei C-329/00, producătorii de ulei de măsline din prezenta cauză au primit un avans din ajutorul solicitat. Spre deosebire de producătorii de banane, aceștia nu au trebuit să depună o garanție pentru a primi avansul respectiv. Ei au primit suma restantă după examinarea rezultatelor controalelor efectuate de statul membru. În aceste împrejurări, Tribunalul a constatat că data relevantă era data plății sumei restante.

35. În cazul ajutorului pentru producția de ulei de măsline aferent anului de comercializare 1998/1999, aceste plăți au fost efectuate între 21 septembrie 2000 și 14 octombrie 2000 și, astfel, în termenul de 24 de luni până la data notificării scrisorii AGR 16844 (15 iulie 2002).

36. În consecință, Tribunalul a respins, la punctul 125, motivul conform căruia Comisia a încălcat articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999, întrucât decizia în litigiu viza cheltuielile efectuate cu mai mult de 24 de luni înainte de comunicarea în scris a rezultatelor investigației.

Recursul

37. Regatul Spaniei solicită Curții să anuleze hotărârea atacată și să pronunțe o hotărâre definitivă:

— de anulare a tuturor corecțiilor financiare privind ajutorul pentru producția de ulei de măsline la care se referă hotărârea atacată;

— cu titlu subsidiar, de anulare a corecțiilor financiare care privesc cheltuieli pentru care s-au plătit avansuri înainte de 24 noiembrie 2002 sau

— cu titlu mai subsidiar, de anulare a corecțiilor financiare care privesc cheltuieli pentru care s-au plătit avansuri înainte de 15 iulie 2000.

38. Comisia solicită Curții să respingă ca nefondate motivele invocate de Spania. În subsidiar, Comisia susține că, și în ipoteza în care Curtea ar trebui să constate că motivele sunt fondate, aceasta nu ar putea determina anularea corecțiilor financiare, întrucât Spania nu a contestat celelalte motive pe care se întemeiau aceste corecții.

Cu privire la primul motiv de recurs

Argumentele părților

39. Guvernul spaniol susține că Tribunalul a încălcat articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 prin faptul că a admis (la punctul 66) că corecțiile financiare ale Comisiei ar putea fi întemeiate pe nereguli care nu erau menționate în cuprinsul primei sale comunicări scrise (scrisoarea AGR 16844 prin care au fost comunicate rezultatele investigației realizate în februarie 2002), deși a afirmat (la punctul 63) că o comunicare scrisă trebuie să precizeze în mod adecvat rezultatele investigației și, așadar, neregulile care

23 — Hotărârea Curții din 19 iunie 2003, Spania/Comisia (C-329/00, Rec., p. I-6103, punctul 43).

stau la baza corecțiilor financiare. Guvernul spaniol consideră că raționamentul Tribunalului de la punctele 63 și 66 este lipsit de coerență internă. Tribunalul ar fi trebuit să constate că decizia finală nu se putea întemeia pe faptul că autoritățile spaniole nu au aplicat în mod adecvat recomandările AAO, având în vedere că această neregulă nu fusese menționată în scrisoarea AGR 16844.

40. În plus, guvernul spaniol susține că faptul că Comisia a menționat pentru prima dată neregula în cauză în scrisoarea din 24 noiembrie 2004 prin care s-a convocat reuniunea bilaterală nu aduce atingere argumentului său conform căruia raționamentul Tribunalului nu a respectat articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95. Scurta trimitere la această obiecție în cuprinsul scrisorii nu a oferit o bază suficientă pentru a concluziona că autoritățile spaniole își puteau exercita în mod adecvat dreptul la apărare în cursul reuniunii bilaterale. La ședință, Spania a susținut că comunicarea scrisă inițială este comparabilă cu avizul motivat al Comisiei într-o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, emis în temeiul articolului 258 TFUE (ex-articolul 226 CE). La fel cum o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor nu se poate întemeia pe un motiv neprezentat în avizul motivat, o corecție financiară a cheltuielilor agricole nu se poate întemeia pe o neregulă neprezentată în această primă comunicare scrisă.

41. Comisia admite că comunicarea scrisă, menționată la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95, trebuie să informeze statul membru cu privire la obiecțiile Comisiei într-un mod care să încurajeze dialogul și să permită statului membru să își exercite dreptul la apărare. Cu toate acestea, statul membru nu poate insista ca această comunicare scrisă să conțină deja toate detaliile privind obiecțiile, întrucât comunicarea nu are decât funcția de a iniția faza administrativă a procedurii. Într-adevăr, Comisia nu a putut prezenta detalii cu privire la prima neregulă, deoarece, astfel cum se arată în scrisoarea AGR 16844, aștepta să primească informații din partea Spaniei referitoare la măsurile adoptate de autoritățile naționale în vederea aplicării sancțiunilor recomandate de AAO [24].

42. În prezenta cauză, Spania a avut toate ocaziile posibile pentru a-și susține punctul de vedere. Având în vedere informațiile prezentate în cursul procedurii, Comisia a fost îndreptățită să concluzioneze că nu au fost urmate suficient recomandările AAO.

43. Comisia susține în continuare că avizul motivat și comunicarea scrisă servesc scopuri diferite. Prin intermediul avizului se finalizează faza administrativă a procedurii care conduce la formularea unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, în timp ce odată cu comunicarea se inițiază procedura care poate conduce în cele din urmă la o decizie de aplicare a unor corecții financiare.

Apreciere

44. Primul motiv ridică două întrebări.

45. Prima întrebare este dacă raționamentul Tribunalului a fost lipsit de coerență prin faptul că a admis că Comisia își putea întemeia decizia finală pe o neregulă legată de neaplicarea recomandărilor AAO de către autoritățile spaniole, deși în scrisoarea AGR 16844 se afirma că AAO își desfășurase activitatea în mod satisfăcător.

46. Considerăm că raționamentul Tribunalului nu conține nicio eroare.

47. La punctul 66 din hotărârea atacată, Tribunalul afirmă în mod corect că observația din scrisoarea AGR 16844 se referă la propria activitate a AAO. Neregula pe care Comisia și-a întemeiat decizia finală este diferită. Aceasta se referă la nerespectarea de către autoritățile spaniole a obligației de a *pune în aplicare* recomandările AAO.

24 — La ședință, agentul Comisiei a citat din secțiunea 2.2.1 din anexa I la scrisoarea AGR 16844, în care Comisia a cerut informații cu privire la sancțiunile aplicate.

48. În opinia noastră, poziția Tribunalului în legătură cu scrisoarea AGR 16844 nu este incompatibilă cu concluzia sa conform căreia Comisia își putea întemeia decizia finală pe faptul că autoritățile spaniole nu au aplicat în mod adecvat recomandările AAO (prima neregulă).

49. A doua întrebare este dacă Tribunalul a săvârșit o eroare interpretând și aplicând articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1663/95 în sensul că decizia finală a Comisiei de refuzare a finanțării cheltuielilor se putea întemeia pe o neregulă care nu a fost menționată în scrisoarea AGR 16844.

50. Considerăm că răspunsul este negativ.

51. În esență, Tribunalul a considerat că o comunicare scrisă care nu precizează în mod expres o neregulă – și, în consecință, nu indică măsurile care trebuie luate pentru a corecta această neregulă – poate îndeplini totuși cerințele articolului 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

52. În opinia noastră, aceasta este interpretarea corectă a dispoziției menționate.

53. Articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 coroborat cu articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999 prevede procedura de lichidare a conturilor FEOGA, secțiunea Garantare.

54. Pentru a stabili dacă și în ce împrejurări decizia finală a Comisiei s-ar putea întemeia pe o neregulă care nu a fost inclusă în comunicarea scrisă potrivit articolului 8 alineatul (1) primul paragraf, este necesar să se analizeze funcția acestei comunicări și procedura pe care a inițiat-o.

55. În opinia noastră, la momentul respectiv, comunicarea scrisă a reprezentat o etapă intermediară între faza investigației și faza administrativă a procedurii de lichidare a conturilor FEOGA, secțiunea Garantare.

56. Această procedură a început cu investigația Comisiei pentru a stabili dacă respectivele cheltuieli au fost efectuate în conformitate cu normele comunitare. Pentru a dovedi că nu era cazul, Comisia avea obligația „de a prezenta un element de probă cu privire la îndoiala serioasă și rezonabilă pe care o are față de aceste controale sau cifre” [25]. Cu toate acestea, Comisia nu are obligația de a demonstra în mod exhaustiv că controalele realizate de autoritățile naționale nu au fost adecvate sau că datele transmise de acestea nu au fost corecte [26]. Această ușurare a sarcinii probei în favoarea Comisiei se explica prin faptul că „statul membru este acela care se află în poziția cea mai potrivită pentru a obține și a verifica datele necesare lichidării conturilor FEOGA și care trebuie, prin urmare, să prezinte dovada cea mai detaliată și mai completă a realității controalelor sau a cifrelor sale și, dacă este cazul, a inexactității afirmațiilor Comisiei” [27].

57. În cazul în care, în urma investigației, Comisia consideră că respectivele cheltuieli nu au fost efectuate în conformitate cu normele comunitare, aceasta „comunică rezultatele controalelor sale statului membru în cauză și îi indică măsurile corective care se impun pentru a asigura pe viitor respectarea acestor norme” [28].

58. Așadar, comunicarea scrisă a marcat începutul fazei administrative a procedurii care trebuia să „facă aplicarea principiului *audi alteram partem*” [29]. În cursul acestei proceduri, statele membre interesate trebuiau să dispună „de toate garanțiile necesare pentru a-și prezenta punctul de vedere” [30].

25 — Hotărârea Spania/Comisia, citată la nota de subsol 23, punctul 68.

26 — Hotărârea Curții din 21 ianuarie 1999, Germania/Comisia (C-54/95, Rec., p. I-35, punctul 35).

27 — Hotărârea Spania/Comisia, citată la nota de subsol 23, punctul 68 și jurisprudența citată.

28 — Articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

29 — Hotărârea Curții din 29 ianuarie 1998, Grecia/Comisia (C-61/95, Rec., p. I-207, punctul 39 și jurisprudența citată).

30 — Hotărârea Grecia/Comisia, citată la nota de subsol 29, punctul 39 și jurisprudența citată.

59. Curtea s-a pronunțat în sensul că o comunicare scrisă și-a îndeplinit funcția de avertizare dacă a informat „pe deplin” statul membru interesat „despre rezervele Comisiei și despre ajustările care vor fi probabil făcute în sectorul în cauză” [31].

60. Articolul 7 alineatul (4) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999 prevedea de asemenea că, după notificarea rezultatelor verificărilor Comisiei și a răspunsurilor statelor membre, cele două părți încercau să ajungă la un acord cu privire la măsura care trebuia luată. Prin urmare, s-ar părea că comunicarea scrisă inițială nu trebuia să stabilească în mod definitiv și exhaustiv măsurile care trebuiau luate pentru a asigura efectuarea cheltuielilor în conformitate cu normele comunitare.

61. După notificarea comunicării scrise, statului membru implicat i se oferea posibilitatea de a răspunde [32]. Comisia îi putea solicita să prezinte informații suplimentare. Statul membru nu putea răsturna constatările Comisiei prin simple afirmații. Acesta trebuia să demonstreze că susținerile Comisiei erau incorecte [33]. În cazul în care nu reușea, constatările Comisiei puteau da naștere în mod justificat unor îndoieli serioase cu privire la existența unor măsuri de supraveghere și a unor proceduri de control adecvate și eficiente [34]. Articolul 8 alineatul (1) al doilea paragraf prevedea că „Comisia își [putea] modifica poziția” ca urmare a răspunsului statului membru [35].

62. Ulterior, „Comisia … invit[a] statul membru la o discuție bilaterală” [36]. Scopul acestei reuniuni era „să [se] ajungă la un acord privind măsurile ce trebuie luate, precum și privind o evaluare a gravității încălcării și a prejudiciului financiar cauzat Comunității” [37]. În urma acestei reuniuni, statul membru putea să solicite unui organism de conciliere să reconcilieze pozițiile divergente ale părților [38]. La adoptarea deciziei finale de a refuza sau de a nu refuza finanțarea cheltuielilor, Comisia trebuia să examineze raportul elaborat de organismul de conciliere [39].

63. În opinia noastră, această procedură a fost concepută pentru a crea un dialog între Comisie și statul membru, pentru a schimba informații și pentru a oferi statului membru implicat posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare și de a demonstra incorectitudinea constatărilor Comisiei.

64. Așadar, Comisia era obligată să precizeze în comunicarea scrisă, apreciată în ansamblul său, care erau îngrijorările sale cu privire la nereguli, pe baza cunoștințelor despre situația de fapt deținute la momentul emiterii comunicării. Ulterior, informațiile din cuprinsul comunicării puteau fi combătute de statul membru implicat și puteau fi completate cu informațiile suplimentare prezentate în cursul fazei administrative a procedurii.

65. Prin urmare, nu excludem posibilitatea comunicării de către Comisie, în cursul etapelor ulterioare ale fazei administrative a procedurii, a unor noi nereguli cu privire la cheltuielile supuse investigației, cu condiția să o facă în timp util, pentru a permite statului membru să își exercite în mod deplin dreptul la apărare și să ia la cunoștință măsurile care trebuie luate. La ședință, Spania a părut să admită acest aspect. Aceasta a admis că includerea unei preocupări pe ordinea de zi a reuniunii bilaterale ar putea permite unui stat membru să își exercite dreptul la apărare, chiar dacă această preocupare nu a fost menționată în comunicarea scrisă inițială.

31 — Hotărârea Curții din 7 octombrie 2004, Spania/Comisia (C-153/01, Rec., p. I-9009, punctul 93).

32 — Articolul 8 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

33 — Hotărârea Germania/Comisia, citată la nota de subsol 26, punctul 35.

34 — Hotărârea Curții din 28 octombrie 1999, Italia/Comisia (C-253/97, Rec., p. I-7529, punctul 7 și jurisprudența citată).

35 — Articolul 8 alineatul (1) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

36 — Articolul 8 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

37 — Articolul 8 alineatul (1) al treilea paragraf din Regulamentul nr. 1663/95 și articolul 7 alineatul (4) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999.

38 — Articolul 1 alineatul (1) litera (a) din Decizia 94/442.

39 — Articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1663/95.

66. Suntem de acord cu punctul de vedere al Comisiei conform căruia comunicarea scrisă inițială nu poate fi comparată cu avizul motivat dintr-o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor prevăzut la articolul 258 TFUE. Prin emiterea unui aviz motivat, Comisia încheie ultima etapă a procedurii administrative precontencioase înainte de formularea unei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor. În schimb, comunicarea scrisă inițială prevăzută la articolul 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1663/95 constituia prima etapă a fazei administrative a procedurii care se încheia în acest caz odată cu decizia finală a Comisiei prin care se refuza finanțarea cheltuielilor și se aplicau corecții financiare.

67. Dacă totuși Curtea este dispusă să accepte analogia cu faza administrativă din cadrul unei proceduri în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, considerăm că comunicarea scrisă inițială se aseamănă mai mult cu o scrisoare de punere în întârziere. Scrisoarea de punere în întârziere, exact precum comunicarea scrisă inițială, „nu poate reprezenta în mod necesar decât un prim rezumat succint al obiecțiilor”, dar trebuie să fie „suficient de clar[ă] pentru a permite [statului membru implicat] să își expună argumentația în apărare, astfel cum o demonstrează derularea acestei faze [precontencioase și administrative] a procedurii” [40].

68. În ceea ce privește temeiul deciziei finale a Comisiei, adăugăm că Curtea s-a pronunțat în sensul că „motivele unei decizii trebuie considerate adecvate dacă statul membru căruia i se adresează decizia a fost direct implicat în procesul de luare a deciziilor și dacă acesta a cunoscut motivele pentru care Comisia a considerat că nu era obligată să plătească suma în litigiu din resursele FEOGA” [41].

69. Prin urmare, considerăm că articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 nu se opunea ca Comisia să își întemeieze decizia finală pe o neregulă care nu a fost notificată în cadrul comunicării scrise inițiale, ci într-o etapă ulterioară, cu condiția ca statul membru să își conserve dreptul la apărare. Considerăm că această condiție a fost îndeplinită în mod suficient în prezenta cauză.

70. Este cert că în scrisoarea din 24 noiembrie 2004, prin care se convoca reuniunea bilaterală, Comisia a comunicat în mod expres prima neregulă. Această scrisoare era o urmare imediată a scrisorii AGR 16844 și a răspunsului Spaniei la această scrisoare. Prin scrisoare se confirmau preocupările continue ale Comisiei cu privire la modul în care autoritățile spaniole urmau recomandările AAO.

71. De asemenea, nu se contestă (astfel cum se afirmă la punctul 66 din hotărârea atacată) faptul că Comisia a ajuns la concluzia cu privire la această neregulă în cursul fazei administrative a procedurii inițiate prin comunicarea scrisă și că aceasta s-a bazat pe informațiile și pe cifrele prezentate de autoritățile spaniole, în special în contextul reuniunii bilaterale din 21 decembrie 2004.

72. Adăugăm că Spania nu pare să conteste aprecierea Tribunalului (punctul 66) că declarația privind AAO din cuprinsul comunicării scrise a demonstrat importanța care trebuie acordată punerii în aplicare a recomandărilor AAO. De fapt, la ședință, Spania nu a contestat faptul că anterior Comisia solicitase dovezi, inclusiv prin scrisoarea AGR 16844, care să demonstreze că autoritățile naționale puseseră în aplicare sancțiunile recomandate de AAO.

73. În urma notificării scrisorii AGR 16844, Spania a avut posibilitatea în trei împrejurări să înlăture preocupările Comisiei prin prezentarea unor dovezi contrare: în cursul reuniunii bilaterale, în scrisorile de răspuns la minuta acestei reuniuni elaborată de Comisie și în cursul procedurii de conciliere. Considerăm, așadar, că, având în vedere procedura în ansamblul său, Spaniei i s-au garantat suficiente ocazii pentru a-și exercita dreptul la apărare și pentru a demonstra că autoritățile sale au pus în aplicare recomandările AAO.

40 — Hotărârea din 8 aprilie 2008, Comisia/Italia (C-337/05, Rep., p. I-2173, punctele 23 și 24 și jurisprudența citată).

41 — Hotărârea Spania/Comisia, citată la nota de subsol 23, punctul 83 și jurisprudența citată.

74. De asemenea, Spania nu susține că, în prezenta cauză, Comisia a comunicat preocuparea sa cu privire la punerea în aplicare a recomandărilor AAO cu întârziere sau în termeni neclari, ca parte a unei strategii prin care se urmărea amânarea datei de la care începe să curgă termenul de 24 de luni prevăzut la articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999. La ședință, Spania a sugerat că interpretarea Comisiei privind articolul 8 ar putea conduce la o astfel de situație. Cu toate acestea, nu a susținut că în prezenta cauză Comisia a procedat astfel.

75. Rezultă că scrisoarea AGR 16844 îndeplinea condițiile impuse unei comunicări scrise în sensul articolului 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95.

76. În consecință, suntem de opinie că Tribunalul nu a săvârșit o eroare atunci când a admis că decizia finală a Comisiei de refuzare a finanțării cheltuielilor se putea întemeia pe o neregulă care nu a fost inclusă în scrisoarea AGR 16844 și când a luat în considerare procedura în ansamblul său.

77. În consecință, respingem primul motiv de recurs.

Cu privire la al doilea motiv de recurs

Argumentele părților

78. Guvernul spaniol susține că Tribunalul a încălcat articolele 36 și 53 din Statutul Curții de Justiție [42], întrucât nu și-a motivat în mod suficient hotărârea în măsura în care nu a menționat și, în consecință, nu s-a pronunțat cu privire la un capăt de cerere esențial formulat de Spania la ședință, referitor la termenul de 24 de luni prevăzut la articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/1999.

79. La ședința care s-a desfășurat în fața Tribunalului, Spania a invocat trei argumente cu privire la consecințele pretinselor deficiențe ale scrisorii AGR 16844. Aceasta a susținut că respectivele deficiențe ar trebui să aibă drept consecințe: (i) să se declare nule corecțiile financiare privind anii de comercializare 1998/1999 și 1999/2000 prevăzute în scrisoarea AGR 16844, (ii) cu titlu subsidiar, să se declare nule corecțiile financiare privind anul de comercializare 1998/1999, în cazul în care s-ar considera că acest an de comercializare a fost analizat în cadrul unei investigații care a făcut obiectul unei alte comunicări scrise sau (iii) cu titlu mai subsidiar, să se declare nule corecțiile financiare privind cheltuielile efectuate înainte de 24 noiembrie 2000, și anume cu 24 de luni înainte de scrisoarea din 24 noiembrie 2002 de convocare a reuniunii bilaterale.

80. Spania critică faptul că Tribunalul a omis să analizeze aceste argumente, implicit sau explicit, în cadrul secțiunilor din hotărâre în care a fost analizată pretinsa încălcare a articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1663/95 și nerespectarea termenului de 24 de luni prevăzut la articolul 7 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1258/99. Aceasta adaugă că argumentele au fost menționate într-o notă în care erau prezentate observațiile formulate de agentul său, care a fost înmânată interpreților înainte de ședință.

81. Comisia susține că raționamentul Tribunalului poate fi mai curând implicit decât explicit, cu condiția să permită persoanelor interesate să ia cunoștință de motivele pentru care le-au fost respinse argumentele.

Apreciere

82. Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea unei hotărâri trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul Tribunalului, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile deciziei adoptate, iar Curții, să își exercite controlul jurisdicțional [43]. Tribunalul nu este obligat să răspundă în detaliu la fiecare argument invocat de reclamant, în special

42 — Articolul 53, care prevede cerința motivării hotărârilor de către Curte (cuprinsă la articolul 36), este aplicabil și Tribunalului.

43 — A se vedea printre altele Hotărârea din 14 octombrie 2010, Deutsche Telekom/Comisia (C-280/08 P, Rep., p. I-9555, punctul 136 și jurisprudența citată).

dacă argumentul nu are un caracter suficient de clar și de precis și nu se întemeiază pe elemente de probă detaliate [44]. Motivarea poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele lor, iar Curții, să dispună de elemente suficiente pentru a exercita controlul [45].

83. Considerăm că hotărârea atacată analizează în mod corespunzător cele trei argumente invocate de Spania la ședință.

84. Vom începe cu analiza Tribunalului privind cel de al treilea argument, și anume că ar trebui declarate nule corecțiile financiare privind cheltuielile efectuate înainte de 24 noiembrie 2000.

85. La punctul 120, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că termenul de 24 de luni trebuie calculat începând cu 15 iulie 2002, data la care Comisia a comunicat Spaniei rezultatele investigației. Acest mod de calcul este compatibil cu articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999 și cu faptul că Tribunalul a respins motivul conform căruia Comisia a încălcat articolul 8 din Regulamentul nr. 1663/95 prin aplicarea de corecții financiare bazate pe nereguli care nu au fost menționate în scrisoarea AGR 16844. Prin această concluzie, Tribunalul a respins în mod obligatoriu susținerea Spaniei potrivit căreia termenul de 24 de luni ar trebui calculat începând cu o altă dată, cum ar fi data scrisorii de convocare a reuniunii bilaterale (24 noiembrie 2002).

86. De asemenea, trebuie respins motivul de recurs prezentat la ședință în legătură cu primul și cu al doilea argument.

87. Tribunalul a constatat (la punctul 119) că scrisoarea AGR 16844 a reprezentat comunicarea scrisă în sensul articolului 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95. Acesta a admis (la punctul 66) că Comisia putea aplica o corecție financiară pe baza unei nereguli care, deși nu a fost menționată în scrisoare, a luat în considerare informațiile și cifrele prezentate ulterior de autoritățile spaniole, în special în contextul reuniunii bilaterale din 21 decembrie 2004. Rezultă că Tribunalul nu a considerat că în investigația menționată în scrisoarea AGR 16844 nu exista temeiul juridic corespunzător pentru corecțiile financiare aferente anilor de comercializare 1998/1999 și 1999/2000 prevăzute de decizia în litigiu și că trebuiau, așadar, anulate. Prin urmare, raționamentul Tribunalului a permis Spaniei să ia cunoștință de motivele care au stat la baza respingerii primului și a celui de al doilea argument invocate de aceasta.

88. În consecință, respingem al doilea motiv.

Cu privire la al treilea motiv de recurs

Argumentele părților

89. Guvernul spaniol critică faptul că Tribunalul a încălcat articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999, întrucât (i) a calculat termenul de 24 de luni de la data notificării scrisorii AGR 16844, deși această scrisoare nu preciza toate motivele pe care se întemeiau corecțiile financiare și (ii) a invocat o hotărâre a Curții, care nu se putea aplica unui sector precum sectorul producției de ulei de măsline, pentru a stabili că data la care au fost efectuate cheltuielile era data plății sumei restante (iar nu data plății avansului).

90. Primul aspect al acestui motiv de recurs este supus unei condiții: în cazul în care Curtea confirmă hotărârea Tribunalului conform căreia decizia finală se putea baza pe nereguli care nu au fost incluse în scrisoarea AGR 16844, guvernul spaniol consideră că Tribunalul a săvârșit totuși o eroare la punctul 120 prin faptul că nu a calculat termenul de 24 de luni începând cu 24 noiembrie 2002 (data la care au fost comunicate prima dată neregulile).

44 — Hotărârea din 6 martie 2001, Connolly/Comisia (C-274/99 P, Rec., p. I-1611, punctul 121).

45 — Hotărârea din 20 mai 2010, Gogos/Comisia (C-583/08 P, Rep., p. I-4469, punctul 30 și jurisprudența citată).

91. Al doilea aspect privește semnificația expresiei „cheltuielile [...] efectuate” de la articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999. Guvernul spaniol susține că Tribunalul a săvârșit o eroare la punctul 122, întrucât a stabilit că data la care au fost efectuate cheltuielile era data plății sumei restante, iar nu data plății avansului (și implicit punctul de plecare pentru calcularea termenului de 24 de luni).

92. Spania susține că Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când a aplicat raționamentul din cauza C-329/00 [46]. Avansurile plătite cu condiția depunerii unei garanții nu pot fi în mod corect comparate cu avansurile plătite din ajutorul care face obiectul prezentului litigiu. Ajutorul pentru banane este destinat comercializării. Prin urmare, acesta este acordat cu condiția depunerii unei garanții. Orice plăți în avans din acest ajutor au, așadar, un caracter provizoriu și sunt supuse controalelor pentru a verifica dacă bananele au fost comercializate în conformitate cu normele comunitare. Plățile în avans către producătorii de ulei de măsline sunt diferite. Acestea reprezintă un tip de depozit și sunt efectuate numai după finalizarea tuturor verificărilor relevante. Altfel spus, cuantumul final al ajutorului este stabilit la acel moment.

93. Comisia contestă ambele aspecte ale acestui motiv de recurs.

94. În ceea ce privește primul aspect, Comisia susține că toate sumele restante plătite înainte de 15 iulie 2000 puteau face obiectul corecțiilor financiare contestate și invocă argumentele formulate în legătură cu primul motiv.

95. În ceea ce privește al doilea aspect, Comisia constată că nu există nimic în hotărâre care să sugereze că Tribunalul a considerat că se poate face o comparație între sectorul uleiului de măsline și sectorul bananelor. Dimpotrivă, Tribunalul a interpretat în mod corect cadrul legislativ aplicabil în opoziție cu hotărârea pronunțată în cauza C-329/00 în sensul că data relevantă potrivit dispoziției devenite ulterior articolul 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999 este data la care se stabilește cuantumul final al ajutorului și la care se plătește suma restantă. Verificarea conformității respectivelor cheltuieli cu dreptul comunitar putea fi realizată înainte și după plata avansului. În cazul în care rezultatele obținute în urma acestei verificări sunt negative, diferența rămâne datorată și nu va fi obligatoriu plătită integral. Comisia consideră că raționamentul Tribunalului este coerent în această privință.

Apreciere

96. Potrivit articolului 7 alineatul (4) al cincilea paragraf din Regulamentul nr. 1258/1999, Comisia nu putea refuza finanțarea cheltuielilor efectuate cu 24 de luni înaintea „notificării în scris a statelor membre de către Comisie asupra rezultatelor verificărilor respective”. Comunicarea scrisă a Comisiei este documentul descris la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 1663/95 [47].

97. Această limitare avea scopul „de a proteja statele membre împotriva insecurității juridice ce ar exista în cazul în care Comisia ar fi în măsură să repună în discuție cheltuieli efectuate cu mai mulți ani înaintea adoptării unei decizii privind conformitatea lor” [48]. Aceasta oferea o asigurare a faptului că verificarea cheltuielilor de către Comisie va avea loc în timp util și că sarcina ajutorului plătit producătorilor înainte de a anumită dată nu va fi suportată ulterior de statele membre pe baza unei decizii a Comisiei prin care refuză finanțarea din resursele FEOGA.

46 — Hotărârea Spania/Comisia, citată la nota de subsol 23, punctele 40-45.

47 — Hotărârea Curții din 24 ianuarie 2002, Finlanda/Comisia (C-170/00, Rec., p. I-1007, punctele 26-28).

48 — Hotărârea Curții din 21 martie 2002, Spania/Comisia (C-130/99, Rec., p. I-3005, punctul 133).

98. Două date stabilesc dacă Comisia a exclus cheltuielile de la finanțare comunitară într-un mod compatibil cu articolul 7 alineatul (4): data notificării comunicării scrise în sensul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1663/95 și data la care au fost efectuate cheltuielile.

99. Nu suntem de acord cu opinia guvernului spaniol că Tribunalul a săvârșit o eroare atunci când a definit aceste două date.

100. În ceea ce privește prima dată, am explicat motivul pentru care considerăm că Tribunalul nu a săvârșit o eroare atunci când a constatat că nu este necesar ca o comunicare scrisă în sensul articolului 8 alineatul (1) să precizeze toate neregulile care stau la baza corecțiilor financiare ale Comisiei [49]. Pentru acest motiv, considerăm că Tribunalul nu a săvârșit o eroare concluzionând la punctul 120 că punctul de plecare era data notificării scrisorii AGR 16844 (15 iulie 2002). În consecință, decizia putea fi aplicată cheltuielilor efectuate începând cu 15 iulie 2000.

101. În ceea ce privește a doua dată, considerăm că Tribunalul nu a săvârșit o eroare invocând, la punctele 122-124, interpretarea Curții din cauza C-329/00 privind articolul 7 alineatul (4). În respectiva cauză, Curtea s-a pronunțat în sensul că data relevantă este data la care se stabilește cuantumul final al ajutorului și la care se plătește suma restantă.

102. În cazul sectorului producției de ulei de măsline, ajutorul a fost stabilit pe baza cantității reale produse [50]. La începutul fiecărui sezon, statele membre plăteau producătorilor o sumă în avans [51]. Sumele plătite în avans nu determinau cuantumul final al ajutorului datorat de statul membru. Acesta putea fi mai mic sau mai mare decât totalul avansurilor. Producătorii de ulei de măsline nu mai trebuiau să depună o garanție pentru a se asigura împotriva riscului ca suma finală a ajutorului să fie mai mică decât avansul plătit. Astfel cum în mod corect a observat Tribunalul la punctul 123, aceștia primeau însă suma restantă a ajutorului numai după ce statul membru a „efectu[at] toate verificările obligatorii și în funcție de rezultatele obținute în urma acestor verificări” [traducere neoficială] [52]. Suma finală datorată nu putea fi cunoscută decât la acel moment.

103. În aceste împrejurări, considerăm că Tribunalul a constatat în mod corect că cheltuielile au fost efectuate la data la care a fost stabilit cuantumul final al ajutorului și la care a fost plătită suma restantă. Acesta a fost momentul la care au fost stabilite în mod definitiv obligația statului membru și dreptul corelativ al producătorului. Faptul că, pentru a primi plata în avans, nu era necesară depunerea unei garanții nu conferă plății avansului un caracter mai mult sau mai puțin provizoriu.

104. Pentru aceste motive, respingem cel de al treilea motiv.

Concluzie

105. Având în vedere toate considerațiile de mai sus, propunem Curții să hotărască:

— respingerea recursului și

— obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

49 — A se vedea punctele 44-77 de mai sus.

50 — Articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2366/98.

51 — Articolul 16 din Regulamentul nr. 2366/98.

52 — Articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2366/98.